

Asia: VN/30137/2025

## **Valtioneuvoston asetus korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon maksuista vuonna 2026**

### **Lausunnonantajan lausunto**

#### **Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään**

Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) on pyytänyt Kansaneläkelaitokselta (Kela) lausuntoa korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon maksuista vuonna 2026 annettavasta valtioneuvoston asetuksesta.

Kela toimii korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon järjestäjänä ja Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö (YTHS) palveluntuottajana. Korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuoltoon sovelletaan korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annettua lakia (695/2019, opiskeluterveydenhuoltolaki). Opiskeluterveydenhuoltolain 25.2 §:n mukaan terveydenhoitomaksun suuruudesta tulee säätää vuosittain ennen marraskuun 30 päivää annettavalla valtioneuvoston asetuksella, jotta maksun suuruus olisi sekä Kelan että opiskelijoiden tiedossa heti seuraavan vuoden alussa. Valtioneuvoston asetuksella säädetään lisäksi opiskeluterveydenhuoltolain 27.1 §:n mukaisesti terveydenhoitomaksun viivästymismaksun suuruudesta sekä 34.1 §:n mukaisesta käyttämättä jätetystä ajasta perittävän maksun suuruudesta.

Ehdotetun asetuksen mukaan korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon opiskelijakohtainen terveydenhoitomaksu on 70,70 euroa, eli 35,35 euroa lukukautta kohden vuonna 2026. Vuonna 2025 terveydenhoitomaksu on 71,20 euroa eli terveydenhoitomaksun määrä laskisi vuonna 2026. Terveydenhoitomaksun 5,00 euron viivästymismaksu säilyisi ennallaan, kuten myös 56,70 euron käyttämättä jääneestä ajasta perittävä maksu. Kela kannattaa ehdotettua asetusta, mutta haluaa tuoda esille seuraavia näkemyksiä.

Opiskeluterveydenhuoltolain 14 §:n 3 momentin mukaan opiskeluterveydenhuollon kokonaiskustannuksen rahoitus koostuu kansallisesta rahoitusosuudesta sekä Kansaneläkelaitoksen

rajat ylittävästä terveydenhuollosta annetun lain (1201/2013) 20 a §:n perusteella maksamista valtion korvauksista.

Opiskeluterveydenhuoltolain 14 §:n 4 momentin mukaan kansallinen rahoitusosuus koostuu valtion Kansaneläkelaitokselle maksamasta opiskeluterveydenhuollon rahoitusosuudesta sekä opiskelijoiden Kansaneläkelaitokselle maksamista 25 §:ssä tarkoitetuista terveydenhoitomaksuista. Tavoitteena on, että valtion varoista katetaan 77 prosenttia ja opiskelijoilta perittävillä terveydenhoitomaksuilla 23 prosenttia opiskeluterveydenhuollon kansallisesta rahoitusosuudesta (opiskeluterveydenhuoltolaki 14.4 §).

Eduskunta päättää vuosittain hyväksyttävästä opiskeluterveydenhuollon kansallisesta rahoitusosuudesta ja valtion rahoitusosuudesta valtion talousarvion käsittelyn yhteydessä (opiskeluterveydenhuoltolaki 14.5 §).

Terveydenhoitomaksun suuruus määritellään siten, että terveydenhoitomaksun tuotolla katetaan 14 §:ssä tarkoitettu opiskelijoiden rahoitusosuus kansallisesta rahoituksesta (opiskeluterveydenhuoltolaki 25.1 §). Perustelumuistion mukaan vuonna 2026 kansallisen rahoituksen piirissä arvioidaan olevan 306 000 opiskelijaa, jotka ovat velvollisia maksamaan terveydenhoitomaksun. Kansallisesta rahoitusosuudesta opiskelijoiden terveydenhoitomaksuilla katettavan 23 %:n osuuden suuruus olisi 21 620 000,00 euroa, mikä perustuu 94 000 000,00 euron kokonaiskustannuksiin. Edelleen perustelumuistiossa esitetään opiskelijakohtaisen terveydenhoitomaksun suuruudeksi 70,70 euroa.

Kelan näkemyksen mukaan valtion vuoden 2026 talousarvioesityksen (HE 99/2025) ja ehdotetun asetuksen perustelumuistiossa käytetyt opiskeluterveydenhuollon kansallista enimmäisrahoitusta kuvaavat luvut eivät vastaa toisiaan. Perustelumuistion mukaan terveydenhoitomaksuilla rahoitettava opiskelijoiden kansallinen rahoitusosuus perustuu 94 000 000,00 euron kokonaiskustannuksiin. Vuoden 2026 valtion talousarvioesityksessä puolestaan todetaan, että määrärahan mitoitus perustuu 94 100 000,00 euron kokonaiskustannuksiin.

Valtion talousarvioesityksessä todetaan, että määrärahaa saa käyttää enintään 72 348 000,00 euroa korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annetun lain (695/2019) mukaisen valtion rahoituksen maksamiseen Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiölle opiskeluterveydenhuollon tuottamiseen. Kelan näkemyksen mukaan vuoden 2026 valtion talousarvioesityksen perusteella kansallisen rahoituksen 77 %:n valtionosuus on siten 72 348 000,00 euroa. Tällä perusteella opiskeluterveydenhuollon hyväksyttävien kustannusten kansallisen rahoituksen enimmäismäärä olisi hieman alle 94 000 000,00 euroa, jolloin kansallisesta rahoituksesta opiskelijoiden terveydenhoitomaksuilla katettavan 23 %:n osuuden määrä olisi noin 21 620 000,00 euroa. Kelan näkemyksen mukaan sen sijaan on tulkinvaraista, että voidaanko valtion talousarvioesityksessä olevaa määrärahan mitoituksen perusteeksi ilmoitettua 94 100 000,00 euron kokonaiskustannusta

pitää kansallisen rahoituksen enimmäismääränä, koska tällöin valtion rahoitusosuus kansallisen rahoituksen enimmäismäärästä olisi vähemmän kuin 77 %.

Kelalle maksettavien terveydenhoitomaksutuottojen vuosittainen kertymäaste ei ole 100 %, koska kaikki maksuvelvolliset opiskelijat eivät maksa terveydenhoitomaksua.

Terveydenhoitomaksutuottojen kertymäaste on viime vuosina ollut 96-98 prosentin välillä, mikä vaikuttaa laskevasti terveydenhoitomaksutuottojen määrään. Puolestaan terveydenhoitomaksutuottojen määrää kasvattaa Kelalle myöhässä maksetuista terveydenhoitomaksuista maksettavat viivästymismaksut. Myöhässä maksettujen terveydenhoitomaksujen määrä on ollut kasvussa, mikä on lisännyt viivästymismaksutuottoja. Vuonna 2026 viivästymismaksutuottoja odotetaan kertyvän Kelalle vähintään 600 000,00 euroa, jos myöhässä maksettujen terveydenhoitomaksujen määrä ei laske vuosien 2024 – 2025 tasosta.

Kelan arvion mukaan vuoden 2026 terveydenhoitomaksutuottojen määrä olisi vähintään 21 690 000,00 euroa, jos terveydenhoitomaksu olisi 70,70 euroa, kansallisten opiskelijoiden määrä olisi perustelumuistion mukaisesti vähintään 306 000 opiskelijaa, terveydenhoitomaksujen kertymäaste olisi vähintään 97,5 % ja jos Kelalle kertyisi viivästymismaksutuottoja vähintään 600 000,00 euroa. Näin ollen ehdotetun terveydenhoitomaksun määrä 70,70 euroa riittäisi kattamaan opiskelijoiden 23 %:n osuuden kansallisesta rahoituksesta, jos kansallisen rahoituksen enimmäismäärä olisi perustelumuistion mukaisesti 94 000 000,00 euroa.

Opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen ylläpitämästä opetushallinnon tilasto-palvelusta (Vipunen) ilmenee, että korkeakoulujen opiskelijamäärät ovat kasvaneet vuonna 2025 merkittävästi arvioitua enemmän. Yksi suurimmista opiskelijamäärien kasvuun johtaneista syistä liittyy korkeakoulujen lisäämiin opiskelupaikkoihin. Opiskelijamäärät tulevat nousemaan myös vuonna 2026, jos korkeakoulut pitävät opiskelijoiden sisäänoton vähintään samalla tasolla kuin vuonna 2025. Kela arvioi vuoden 2025 kansalliseksi opiskelijamääräksi 308 000 ja vuoden 2026 kansalliseksi opiskelijamääräksi 312 000.

Opiskeluterveydenhuollon kansallisesta rahoituksesta päätettäessä tavoitellaan 77 %:n valtion ja 23 %:n opiskelijoiden rahoitusosuutta. Kela vahvistaa vuosittain opiskeluterveydenhuollon lopulliset valtion ja opiskelijoiden rahoitusosuudet YTHS:n tili- ja toimintakauden päätyttyä opiskeluterveydenhuoltolain 18.1 §:n mukaisesti. Vuonna 2023 opiskelijoiden toteutunut rahoitusosuus kansallisesta rahoituksesta oli 24,6 % ja valtion rahoitusosuus oli 75,4 %. Puolestaan vuonna 2024 opiskelijoiden toteutunut rahoitusosuus kansallisesta rahoituksesta oli 25 % ja valtion rahoitusosuus oli 75 %. Toisaalta vuoden 2024 opiskelijoiden rahoitusosuus kasvoi osaltaan myös siitä syystä, että kansallista rahaa käytettiin opiskeluterveydenhuollon kustannuksiin noin 2 400 000,00 euroa kansallisen rahoituksen enimmäismäärää vähemmän. Kelan näkemyksen mukaan ehdotetulla 70,70 euron terveydenhoitomaksulla opiskelijoiden todellinen osuus kansallisesta rahoitusosuudesta tulee todennäköisesti olemaan myös vuonna 2026 yli 23 %, jos opiskelijamäärä kasvaa merkittävästi arvioitua suuremmaksi.

Viivästymismaksun osalta Kela toteaa kannattavansa 5,00 euron viivästymismaksun pitämistä ennallaan hallinnollisen työn säästämiseksi. Asetuksen perustelumuiiossa todetaan, että Kelalta aiemmin saadun selvityksen mukaan opiskelijoille lähetetään maksukehotuskirjeitä lukukaudessa noin 42 000 kappaletta. Kela haluaa tarkentaa, että nykyisin maksukehotuskirjeitä lähetetään opiskelijoille noin 70 000 - 90 000 kappaletta lukukaudessa.

Juutinen Erika  
Kansaneläkelaitos